

Trần Thừa

Trần Thừa sinh năm Giáp Thìn (1184), vị Thượng hoàng đầu tiên của triều Trần và là con cả của Trần Lý, anh ruột của Trần Tự Khánh và Linh Từ quốc mẫu Trần Thị Dung.

Ông tổ của Trần Thừa là Trần Kính vốn gốc ở Đông Triều, nổi đời làm nghề đánh cá, trên đường đi tìm đất làm ăn sinh sống đã cắm sào, dừng chân ở Tức Mặc (nay thuộc Nam Định). Kính lấy vợ ở Tức Mặc sinh ra Trần Hấp rồi sang Hải ấp (Thái Bình) nơi giáp ranh các sông Nhị Hà và sông Hải Triều, là vùng đất cổ trù phú rồi định cư ở đó.

Nhờ có công phò tá triều Lý, khôi phục lại kinh thành, năm Bính Tý (1216), Trần Thừa được vua Lý Huệ Tông phong làm Nội thị phán thủ. Năm Quý Mùi (1223) khi Trần Tự Khánh mất, vua phong làm Thái úy phụ chính.

Khi Lý Chiêu Hoàng làm vua, Trần Thủ Độ nghĩ ngay tới việc truyền ngôi cho Trần Cảnh, con trai thứ của Trần Thừa, bèn thưa với Trần Thừa chuyện ấy. Trần Thừa ngần ngại:

- Chúng ta với Thái hậu và Chiêu Hoàng là chỗ họ ngoại chí thân, nay làm việc tranh đoạt ấy tôi e chẳng khỏi mang tiếng với hậu thế.

Trần Thủ Độ phân trần:

- Tôi xem diện mạo Trần Bồ (Trần Cảnh) mũi cao, hai gò má trội đúng là là long chuẩn long nhan. Tính lại rộng rãi, biết thương người, có khí độ của vị thái bình thiên tử. Vả chẳng thời thế lúc này có họ Trần thay ngôi nhà Lý mới cứu vãn được vận nước suy vi. Trời cho mà mà không lấy sẽ phải chịu tai ương. Xin đại huynh nên suy nghĩ kỹ.

Trần Thừa bảo Thủ Độ:

- Mọi việc tùy chú định liệu, làm sau cho thành sự thì làm. Hoá nhà làm nước hay đến phải diệt tộc cũng ở một chuyện này đó.

Khi Trần Cảnh lên ngôi vua, nhiều đảng loạn mượn có phù Lý chống Trần nổi lên ngày càng nhiều, Trần Thủ Độ mời Trần Thừa lên làm Thượng hoàng, lo giúp Thái Tông điều khiển triều đình để Thủ Độ rảnh tay dẹp loạn. Không đầy một năm, Thủ Độ vừa đánh dẹp vừa thu phục được các đảng giặc để trở lại nắm triều chính. Thượng hoàng Trần Thừa yên vị có người tài năng hơn mình trông coi việc nước, mặc sức lao vào thú vui săn bắn. Vùng Từ Sơn còn lưu truyền câu chuyện tình của Thượng hoàng với cô thôn nữ xinh đẹp có tên là Tần:

Sáng ấy, Trần Thừa cùng lính tùy tùng về châu Cổ Pháp để săn chim. Xế chiều, Trần Thừa bắn trúng một con bạch trĩ. Mũi tên không trúng vào chỗ hiểm. Trần Thừa phi ngựa đuổi mãi đến nỗi đám lính tùy tùng bị lạc. Đến khu rừng quang, không thấy bóng chim nữa. Thất vọng định quay về thì thấy ở một đồi sán gần đó có cô thôn nữ khỏe mạnh, xinh đẹp đang vừa làm vừa hát. Trần Thừa tìm đến. Khi thấy Trần Thừa, cô gái sợ hãi, luống cuống về sự ăn mặc trễ tràng của mình. Sự e lệ càng khiến cô gái thêm vẻ quyến rũ. Cô biết Trần Thừa là người quyền quý. Niềm tin vào người quyền quý khiến cô gái không thấy sợ nữa. Vị Thượng hoàng dầm đuổi ngắm nhìn cô gái, hỏi thăm gia cảnh. Cô tên là Tần, cha cô mất sớm, chỉ còn mẹ già. Trần Thừa giải bày tình yêu nồng nàn của mình. Cô gái phân vì khiếm nhược, phân vì e lệ mà không dám trôi từ. Chiều ấy đám lính tùy tùng không tìm thấy chủ. Bởi vì, Trần Thừa đã về nhà Tần, ép cô gái phải chiều chuộng mình.

Sáng hôm sau, Trần Thừa từ biệt gia đình lên ngựa về kinh. Linh cảm có điều hệ trọng sẽ xảy ra, Tần chạy theo níu lấy áo Trần Thừa khóc như mưa. Cô nói tới trách nhiệm của người đã làm chồng cô một đêm. Trần Thừa thề thốt sẽ quay lại và để làm tin, ông đã rút kiếm cắt một vạt áo tía của mình trao cho cô gái. Ông dặn dò nếu có bề nào hãy tìm ông ở kinh sư. Rồi năm tháng qua đi, Trần Thừa đã quên khu rừng săn ấy. Còn Tần, cô đã lo đúng điều đã xảy ra, cô đã mang thai. Chịu búa rìu dư luận nhưng cô không về kinh

sư tìm Trần Thừa vì cô biết rằng nếu vị Thượng hoàng yêu cô thì đã quay trở lại. Rồi cô sinh được một bé trai khỏe mạnh. Đứa bé được đặt tên là Trần Bà Liệt. Lớn lên Trần Bà Liệt theo học một lò vật và khỏe mạnh ít người địch nổi.

Năm ấy kinh sư có giải vật lớn nhằm tuyển chọn nhân tài ra giúp nước. Vua Thái Tông và Thượng hoàng thân đến xem. Đô Liệt cũng về dự. Sau cả tuần thi vật, đô Trâu (khỏe như trâu) đã lần lượt hạ hết các đối thủ. Đô Liệt xin vào tỉ thí. Ngay từ đầu đô Trâu đã phải gờm sức khỏe của Đô Liệt. Trống thúc đồn dập, keo vật sôi động. Bỗng sau miếng đánh trượt, Đô Liệt bị đô Trâu dùng miếng hiểm vít được cổ xuống, mong giết chết một địch thủ đáng gờm. Trong lúc điên cuồng để thoát khỏi chết ngạt, chiếc khăn trên đầu đô Liệt tung ra. Một vạt áo tía rất lạ nằm trên thảm cỏ bê bê đất. Thượng hoàng Trần Thừa đã nhận ra vạt áo ấy. Ông hạ lệnh ngừng ngay keo vật, quên hẳn địa vị của mình đến ôm lấy Liệt, đưa con mà ông đã phũ phàng bỏ rơi mẹ nó. Trần Bà Liệt được giữ lại ở kinh sư và được nhận làm con Thượng hoàng.